

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-18

(Prot. Nr.16; 4.§)

2012.gada 23.martā

**Par pārkāpuma konstatēšanu,
tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu
Lieta Nr.p/11/03.01./16**

**Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā
aizlieguma pārkāpumu PALINK grupas uzņēmumu (SIA „PALINK”
un SIA „OZOLU NAMS”) darbībās**

Konkurences padome 2011.gada 20.maijā pieņēma lēmumu par Telpu nomas tirdzniecības centros tirgus uzraudzības uzsākšanu (prot. Nr.24, 4.§) (turpmāk tekstā – Uzraudzība).

Uzraudzības mērķis bija noskaidrot, vai, slēdzot telpu nomas līgumus tirdzniecības centros, netiek pārkāpti Konkurences likumā noteiktie aizliegumi un mākslīgi ierobežota konkurence.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 9.panta piektās daļas 1. un 3.punktu, Konkurences padomes Izpilddirekcijas amatpersonas 2011.gada 8.jūnijā veica procesuālās darbības pie SIA „PALINK” (turpmāk tekstā – Apmeklējums), kur iepazinās ar visiem SIA „PALINK” noslēgtajiem telpu nomas līgumiem tirdzniecības centros.

Apmeklējuma laikā Konkurences padomes Izpilddirekcijas amatpersonas konstatēja, ka uz 2011.gada 8.jūniju SIA „PALINK” kopumā bija 80 telpu nomas līgumi, no kuriem 61 bija spēkā esoši.

Izvērtējot visus spēkā esošos līgumus, kā arī izbeigtos telpu nomas līgumus, kopumā 80, Konkurences padomes Izpilddirekcijas amatpersonas konstatēja, ka SIA „PALINK” ir 23 spēkā esoši un 12 pārtraukti līgumi, kas satur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes, t.i., pazīmes, ka tika veiktas darbības (bezdarbība), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū.

Pamatojoties uz augstākminēto, Konkurences padome 2011.gada 25.augustā pieņēma lēmumu (prot. Nr.42, 2.§) ierosināt lietu „*Par Konkurences likuma 11.panta*

pirmās daļas 7.punkta noteiktā aizlieguma pārkāpumu PALINK grupas uzņēmumu (SIA „PALINK”, SIA „OZOLU NAMS”) darbībās” (turpmāk tekstā – Lieta).

Saskaņā ar Konkurences likuma 26.panta sesto daļu 2011.gada 14.decembrī PALINK grupas uzņēmumiem (14.12.2011. vēstule Nr.2793) tika nosūtīti paziņojumi par lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu, vienlaicīgi informējot procesa dalībniekus par tiesībām 10 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas iepazīties ar Lietu un izteikt viedokli.

Konkurences padome 2011.gada 9.decembrī saņēma SIA „PALINK” vēstuli Nr.01-353/2011 *Par lietu „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta noteiktā aizlieguma pārkāpumu PALINK grupas uzņēmumu (SIA „PALINK”, SIA „OZOLU NAMS”) darbībās”.*

Konkurences padome 2011.gada 27.decembrī saņēma vēstuli Nr.01-368/2011 *Par uzaicinājumu iepazīties ar lietā Nr.p/11/03.01./16 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu PALINK grupas uzņēmumu (SIA „PALINK” un SIA „OZOLU NAMS”) darbībās” esošajiem pierādījumiem un viedokļa izteikšanu.*

„PALINK” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003642393, tās juridiskā adrese: Lidoņu iela 27 k-1, Rīga, LV-1055.

„OZOLU NAMS” ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003719415, tās juridiskā adrese: Lidoņu iela 27 k-1, Rīga, LV-1055. Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra 22.08.2011. vēstuli Nr.7-3-104055 „(..) reorganizācijas rezultātā, 10.12.2009. SIA „OZOLU NAMS” tika pievienots pie SIA „PALINK” (..”.

Lietas izpētes laikā tika iegūta informācija no MAS „Serviss RC”¹, SIA „Pellston Nami”, SIA „ELMARKETS”, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, SIA „Ditton Nams”, SIA „RATIKO”, Latvijas alkoholisko dzērienu ražotāju un izplatītāju asociācijas, Latvijas Biškopības biedrības, Latvijas Sīkuzņēmēju asociācijas „KALVE”, Latvijas Augļkopju asociācijas, Latvijas gaļas ražotāju un gaļas pārstrādātāju asociācijas, SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā”, Latvijas Maiznieku biedrības un LR Uzņēmumu reģistra. Izvērtējot Lietas materiālos esošo informāciju, Konkurences padome:

konstatēja:

1. Tirgus dalībnieki

Līgumos par telpu nomu, kuri ir šīs Lietas izpētes objekts, kā iznomātājs ir SIA „PALINK” un SIA „OZOLU NAMS”.

Saskaņā ar LR Uzņēmuma reģistra 22.08.2011. vēstulē Nr.7-3-104055 sniegto informāciju SIA „PALINK” ir tieša izšķiroša ietekme pār SIA „OZOLU NAMS” – 100%.

Līdz ar to SIA „PALINK” un SIA „OZOLU NAMS” Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē ir uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku (turpmāk tekstā – PALINK grupa).

¹ Iepriekš AS „Mēs Liepājai”

2. Konkrētie tirgi

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu „konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu „konkrētās preces tirgus ir noteikts preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības”, un saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu „konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām”.

2.1. Konkurences padome, definējot konkrēto tirgu, ir ņēmusi vērā Eiropas Komisijas praksi, kas ir noteikusi, ka mazumtirdzniecībā ir pamatoti kā atsevišķu tirgu izdalīt mazumtirdzniecību supermārketu, hipermarketu un zemo cenu veikalu ķēdes, neņemot vērā iepirkšanos mazos specializētos veikalos². Nosakot konkrēto tirgu, ir jāņem vērā nomas līgumu ietekme uz ietekmēto tirgu, kas konkrētās Lietas ietvaros ir ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgus. Konkurences padomes ieskatā attiecībā uz ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecību ir pamatoti noteikt šādu sadalījumu, tomēr attiecībā uz tirdzniecības platību nomas tirgu nav pamatoti ņemt vērā iepirkšanos mazos, specializētos veikalos, jo konkrētais nomas līgums ietekmē to iespējas konkurēt ietekmētajā tirgū. Nomas līgums bieži vien ietekmēs ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgu, tomēr atsevišķos gadījumos, ņemot vērā katras konkrētās lietas apstākļus, ierobežojošam nomas līgumam var būt ietekme arī uz citiem tirgiem, šīs Lietas ietvaros – pārtikas tirdzniecību specializētajos veikalos.

2.2. Konkrētās preces tirgus, kurā noslēgta vienošanās

2.2.1. Tirdzniecības telpu nomas tirgu var iedalīt divos lielos segmentos – tirdzniecības platības, kas atrodas tirdzniecības centros, un tirdzniecības platības, kas atrodas ārpus tirdzniecības centriem.

Konkurences padome ir secinājusi, ka tirdzniecības telpu iznomāšana ir nošķirama no cita veida telpu, piemēram, biroju telpu un dzīvojamo telpu, iznomāšanas, jo tirdzniecības telpām pēc savas funkcionalitātes (liela apmeklētāju plūsma, atbilstošas komunikācijas) lielākoties ir jāatbilst kritērijiem, kas nav raksturīgi biroja un dzīvojamajām telpām. Tirdzniecības centrs, apvienojot vairākus nomniekus ar dažāda sortimenta precēm un piedāvājot atpūtas, ēdināšanas un citu pakalpojumu sniegšanu vienkopus, piesaista vairāk patērētāju nekā atsevišķs specializēts veikals. Līdz ar to tas nodrošina regulāru un plašu cilvēku plūsmu un preču noietu arī specializētajam veikalam, kas ir izvietots tirdzniecības centrā. Esošā prakse telpu nomas tirgū tirdzniecības centros liecina, ka katrā tirdzniecības centrā tiek izvietots viens ikdienas patēriņa preču lielveikals, kas parasti aizņem lielāko daļu vai būtisku daļu no tirdzniecības centra platības³. Konkurences padome iepriekš arī secinājusi, ka tirdzniecības centru iespējams raksturot kā ēku (būvi), kuras kopējā platība ir aptuveni

² Eiropas Komisijas 2008.gada 3.jūlija lēmums lietā Nr.COMP/M.5112 – Rewe Plus/Discount, 17.rindkopa; Eiropas Komisijas 2007.gada 25.aprīļa lēmums lietā Nr.COMP/M.4590 – Rewe/Delvita, 13.rindkopa.

³ Konkurences padomes 2007.gada 25.jūlija lēmums Nr.92 „Par SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „Tirdzniecības centrs „Mūkusalā”” apvienošanos”.

1500m² un lielāka, kas ir funkcionāli piemērota ikdienas patēriņa preču lielveikala izvietojšanai tajā un kurā viena veikala aizņemtā platība ir apmēram 75% no kopējās ēkas platības vai mazāka⁴, kā arī secinājusi – kā atsevišķs konkrētās preces tirgus ir nosakāms tirdzniecības platību iznomāšanas tirgus tirdzniecības centros⁵. Arī šīs Lietas faktisko apstākļu kontekstā Konkurences padome uzskata, ka nav objektīva pamata mainīt iepriekš izteikto vērtējumu.

Atsaucoties uz Konkurences padomes 08.04.2011. lēmumā Nr.E02-20 „Par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu Rimi grupas uzņēmumu (SIA „RIMI Latvia”, SIA „Plesko Real Estate” un SIA „SUPERNETTO”) un SIA „Marno J” darbībās” (turpmāk tekstā – Rimi lēmums) minēto: saskaņā ar Starptautisko tirdzniecības centru klasifikāciju tirdzniecības centrs (arī iepirkšanās centrs) ir mērķtiecīgi plānots, celts un pārvaldīts nekustamais īpašums, kurā ir vismaz 5 atsevišķi nomnieki, ar minimālo iznomājamo kopējo tirdzniecības platību 1 500 m², un ar enkurnomnieku⁶, kurš neaizņem vairāk kā 75% no tirdzniecības centra nomas platības⁷.

Ņemot vērā minēto, kā arī faktisko situāciju saistībā ar Latvijā esošo tirdzniecības centru raksturojošajām īpašībām, Konkurences padome Rimi lēmumā uzskatīja, ka par tirdzniecības centriem ir uzskatāmi komerciāli lietojami nekustamie īpašumi, kuri atbilst šādām pazīmēm:

- pamatā paredzēti ikdienas patēriņa preču (pārtikas un nepārtikas) mazumtirdzniecībai, kuru veic enkurnomnieks un, iespējams, daži citi mazumtirgotāji, turklāt enkurnomnieks iznomā salīdzinoši lielu tirdzniecības centra platības daļu;
- kuros ir vairāki nomnieki;
- kuri bez ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības paredz vēl citas preces/pakalpojumus gala patērētājiem, tādus kā, piemēram, bankas pakalpojumi, aptiekas, sadzīves pakalpojumi, zoopreču mazumtirdzniecība, apģērbu/apavu tirdzniecība u.c.;
- kuri pamatā atrodas lielas cilvēku plūsmas vietās;
- kur ir nodrošināta automašīnu stāvvietas vai kuri atrodas sabiedriskā transporta kustības vietās.

Konkurences padome Rimi lēmumā norādīja, ka, lai nekustamais īpašums tiktu uzskatīts par tirdzniecības centru, nav obligāti, lai tam piemistu visas iepriekš uzskaitītās pazīmes. Visi norādītie faktori veicina liela skaita patērētāju piesaisti konkrētajai tirdzniecības vietai, padarot to ērtu ikdienas pirkumu veikšanai un pakalpojumu saņemšanai, nodrošinot gala patērētājiem iespēju vienuviet saņemt dažādus nepieciešamos pakalpojumus un iegādāties dažādas preces. Tāpēc tirdzniecības centri būtiski atšķiras no tirdzniecības vietām, kurās darbību veic viens atsevišķs ikdienas patēriņa preču lielveikals vai, piemēram, sadzīves pakalpojumu sniedzējs.

⁴ Konkurences padomes 2007.gada 25.jūlija lēmums Nr.92 „Par SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „Tirdzniecības centrs „Mūkusalas” apvienošanos”.

⁵ Konkurences padomes 2008.gada 11.jūnija lēmums Nr.65 „Par SIA „Plesko Real Estate” un SIA „IT Mīlgrāvis” apvienošanos” un Konkurences padomes 2008.gada 8.oktobra lēmums Nr.104 „Par SIA „VP Market” un SIA „MC Pleskodāle” apvienošanos”.

⁶ Lielākais nomnieks tirdzniecības centrā, kurš neaizņem vairāk kā 75% no tirdzniecības platības

⁷ http://www.icsc.org/srch/rsrch/wp/GlobalRetailClass_Feb2009.pdf - 37.lpp.

2.2.2. Iepriekš minētie norādījumi attiecināmi uz PALINK grupas un šādu iznomātāju noslēgtajiem nomas līgumiem par sekojošiem tirdzniecības centriem:

- 1) SIA „Kurzemes projekts” tirdzniecības centrs Rīgā, Kurzemes prospektā b/n;
- 2) SIA „PIEKRASTES CENTRS” tirdzniecības centrs Valmierā, Stacijas ielā 35;
- 3) P.J. tirdzniecības centrs Līvānos, Līvānu novadā, Preiļu rajonā, Centra laukumā 1a;
- 4) V.A. tirdzniecības centrs Rīgā, Lemešu ielā 20;
- 5) SIA „Ditton Nams” tirdzniecības centrs Daugavpilī, Raipoles ielā 11;
- 6) SIA „Nobels” tirdzniecības centrs Rīgā, Parādes ielā 4;
- 7) SIA „Labības elevatori” tirdzniecības centrs Ogrē, Skolas ielā 4;
- 8) SIA „Arturs un Jeļena” tirdzniecības centrs Rīgā, Silciema ielā 15;
- 9) AS „Mēs Liepājai” tirdzniecības centrs Liepājā, Lielā ielā 13;
- 10) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Ludzā, Ludzas rajonā, Stacijas ielā 30;
- 11) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Ludzā, Ludzas rajonā, Blaumaņa ielā 5;
- 12) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Kārsavā, Ludzas rajonā, Puškina ielā 44;
- 13) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Viļānos, Rēzeknes rajonā, Raiņa ielā 23/1;
- 14) SIA „Pellston Nami” tirdzniecības centrs Daugavpilī, Rīgas ielā 9;
- 15) Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība tirdzniecības centrs Rīgā, Bruņinieku ielā 29/31;
- 16) SIA „LSU” tirdzniecības centrs Rīgā, Dammes ielā 46;
- 17) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā Lidoņu ielā 27 k-1;
- 18) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Salaspilī, Salaspils nov., Rīgas raj., Rīgas ielā 1;
- 19) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Salaspilī, Salaspils nov., Rīgas raj., Skolas ielā 9;
- 20) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Sarkandaugavas ielā 6a;
- 21) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Valdeķu ielā 56;
- 22) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Gobas ielā 13;
- 23) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Kleistu ielā 9;
- 24) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Aleksandra Bieziņa ielā 8;
- 25) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Baltāsbaznīcas ielā 42;
- 26) SIA „NF Investīcijas” un SIA „Nira fonds” un SIA „Nelda” tirdzniecības centrs Rīgā, A.Čaka ielā 70;
- 27) SIA „Prestižs” un A.Z. tirdzniecības centri Rīgā, Dzelzavas ielā 74 un Jelgavā Pasta ielā 51/6, Lielā ielā 49, Brīvības bulvārī 1a;
- 28) SIA „KVA un K” tirdzniecības centrs Baloži, Rīgas raj., Rīgas ielā 14;

- 29) SIA „11 septembris” tirdzniecības centrs Jūrmalā, Robežu ielā 15A;
- 30) SIA „Ratiko” tirdzniecības centrs Limbažos, Limbažu raj., Jaunā ielā 11-1;
- 31) SIA „Ziemeļlatvija” tirdzniecības centrs Valka, Valkas raj., Ausekļa ielā 4;
- 32) SIA „Prestižs” un A.Z. tirdzniecības centrs Jelgavā, Dobeles šosejā 7;
- 33) SIA „ILGA - SIGULDA” tirdzniecības centrs Siguldā, Pulkveža Brieža ielā 2 un Pulkveža Brieža ielā 2A, kā arī Strēlnieku ielā 2;
- 34) SIA „Prestižs” un A.Z. piederošie tirdzniecības centrs Jelgavā, Rīgas ielā 57a un 57b;
- 35) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Parādes ielā 5b.

2.2.3. Nosakot konkrētās preces tirgu, jāņem vērā tirgus dalībnieku prasības par tirdzniecības centra plānojumu un potenciālā nomnieka prasības par tirdzniecības platību lielumu. Lietā noskaidrots, ka pastāv trīs iespējamie tirdzniecības platību tirdzniecības centros iznomāšanas veidi:

- ģenerālnoma: viens nomnieks iznomā visu tirdzniecības centru un pats nodod apakšnomā komerciāli lietojamas tirdzniecības platības, kuras tas neizmanto savām vajadzībām;

- tirdzniecības centri, kuros plānojuma dēļ nav iespējams iznomāt tirdzniecības platības virs 20 m² citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem, tāpēc potenciālie nomnieki ir tādi tirgus dalībnieki, kuriem nav vajadzīga noliktava vai liela tirdzniecības platība, piemēram, ziedu veikali, mobilo telefonu tirgotāji u.tml.;

- tirdzniecības centri, kuros plānojumā ir paredzētas tirdzniecības platības arī virs 20 m² citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem.

Ņemot vērā tirdzniecības platību tirdzniecības centros iespējamās iznomāšanas veidus un līgumos iekļautā nosacījuma saturu, ierobežojums ir aktuāls tikai tajos tirdzniecības centros, kuros plānojumā ir paredzētas tirdzniecības platības arī citiem potenciālajiem tirgus dalībniekiem.

2.2.4. Apmeklējot tirdzniecības centru, patērētājam ir iespēja ātrāk un ērtāk apmeklēt specializētos pārtikas veikalus un pakalpojumu sniedzējus vienuviet. Ja šie paši veikali atrastos dažādās vietās ārpus tirdzniecības centra, tas patērētājiem prasītu vairāk laika un radītu papildu neērtības un bieži vien arī papildu izdevumus, lai izvēlētos un iegādātos nepieciešamās preces. Attiecīgi pastāvot izvēles iespējai apmeklēt tirdzniecības centrā esošos veikalus vai ārpus tirdzniecības centra dažādās vietās izvietotus specializētos pārtikas veikalus, patērētājs, visticamāk, izvēlētos tirdzniecības centru. Tādējādi šāds dalījums pamatā ir saistāms ar to, ka tirdzniecības centri nodrošina plašāku un universālu patērētāja vajadzību (interesu) apmierināšanu vienuviet un nodrošina lielāku potenciālo klientu plūsmu. Līdz ar to specializētajiem pārtikas preču (piemēram, gaļas, piena, maizes) veikaliem ir būtiska un pamatota interese atrasties tirdzniecības centros, kur tie ir ērti sasniedzami patērētājiem.

Šī iemesla dēļ specializētajiem pārtikas veikaliem ir nozīmīgi atrasties tirdzniecības centrā iespējami tuvu ikdienas patēriņa preču lielveikalam un tie ir ieinteresēti nomāt tieši šādas tuvumā esošas tirdzniecības platības, lai konkrētajā preču segmentā konkurētu ar ikdienas patēriņa preču lielveikalu.

Tirdzniecības centros enkurnomnieks parasti ir ikdienas patēriņa preču lielveikals, kura pamatsortimetu veido pārtikas preces. Konkurences padome ir identificējusi iepirkšanos lielveikalos kā galveno iepirkšanās veidu, savukārt mazie

pārtikas veikali/specializētie veikali bieži vien pilda iepirkšanās papildinošo lomu⁸. Minētais ir attiecināms arī uz tirdzniecības centru kopumā, kurā atrodas ikdienas patēriņa preču lielveikals.

Konkurences padome secina, ka ikdienas patēriņa preču mazumtirgotājiem, kā arī jebkuram citam specializētajam pārtikas veikalam, kas tieši apkalpo gala patērētāju, ir iespēja piesaistīt vairāk klientu, ja tas savu darbību – klientu apkalpošanu – veic tirdzniecības centrā, jo to ietekmē patērētāju iepirkšanās paradumi, konkrēti, patērētāji pārsvarā dod priekšroku iepirkties tirdzniecības centros nevis atsevišķās tirdzniecības vietās.

Ņemot vērā visus šajā punktā minētos apstākļus, Konkurences padomes ieskatā no pieprasījuma puses nepastāv efektīvas aizvietojamības iespēja starp tirdzniecības platību nomu tirdzniecības centrā un tirdzniecības platību nomu ārpus tirdzniecības centra. Jāņem vērā, ka no pieprasījuma puses, t.i., nomnieku puses, tirdzniecības platības vietas izvēli pamatā nosaka prognozētā rentabilitāte, t.i., plānotais apgrozījums un telpu piemērotība – vietas prestižs un plānotā cilvēku plūsma. No piedāvājuma puses jāņem vērā, ka iznomājams parasti ir tirdzniecības centra īpašnieks, kas nozīmē, ka tirdzniecības centra telpas ir paredzētas un piemērotas noteikta veida komercdarbības veikšanai un nevar tikt līdzvērtīgi izmantotas citam nolūkam. Tāpēc Konkurences padomes ieskatā, definējot konkrētas preces tirgu, ir vienlīdz svarīgi izvērtēt gan pieprasījuma puses, gan piedāvājuma puses aizvietojamības iespējas, tomēr par izšķirošo tiek uzskatītas pieprasījuma puses aizvietojamības iespējas, ņemot vērā Lietas būtību.

Ievērojot iepriekš minēto, Lietas ietvaros saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu konkrētās preces tirgus tiek noteikts kā tirdzniecības platību nomas tirgus tirdzniecības centros.

2.3. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus

Konkurences padome, nosakot konkrēto ģeogrāfisko tirgu, ir vērtējusi tirdzniecības centru ģeogrāfisko novietojumu un tā nozīmi, jo ģeogrāfiskais novietojums norāda ne vien uz teritoriju, kurā attiecīgie tirgus dalībnieki ir iesaistīti pakalpojumu sniegšanā, bet arī uz apstākļiem, kas ir pietiekami līdzīgi visiem tajā esošajiem tirgus dalībniekiem, tāpēc šī teritorija ir nošķirama no pārējām teritorijām.

Konkurences padome Rimi lēmumā atzina, ka tirdzniecības centra lielums ir tieši saistīts ar konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežām, t.i., jo lielāks ir tirdzniecības centrs (gan platības, gan sortimenta ziņā), jo no lielākas teritorijas patērētājus tas piesaista un tādējādi lielākā teritorijā šis tirdzniecības centrs konkurē. Konkurences padome jau iepriekš savos lēmumos norādījusi, ka, nosakot ģeogrāfisko tirgu, ir jāņem vērā ne tikai veikala tuvums dzīvesvietai/darbavietai, bet arī veikala preču klāsts un iespēja novietot personīgo transportlīdzekli stāvvietā. Konkrētā ģeogrāfiskā teritorijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem pastāv izvēles iespējas, piemēram, pa kuru maģistrāli nokļūt dzīves vai darba vietā šajā teritorijā, kas līdz ar to veido iespēju izvēlēties, kur iepirkties – citā ģeogrāfiskajā teritorijā vai minētajā konkrētajā ģeogrāfiskajā teritorijā⁹.

Tāpēc tirdzniecības centri, kas atrodas maģistrālo ielu tuvumā vai „īpašās” vietās, kur ir liela cilvēku plūsma (piemēram, stacija), ir izņēmumi, jo, ņemot vērā to,

⁸ Konkurences padomes 2007.gada 29.jūnija lēmums Nr.81 „Par SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „Mahrix” ziņojumu par apvienošanu”.

⁹ Konkurences padomes 2008.gada 11.jūnija lēmums Nr.65 „Par SIA „Plesko Real Estate” un SIA „IT Mīlgrāvis” apvienošanu”.

ka tos ērti sasniegt patērētājiem no dažādiem novadiem, konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežas individuālajā gadījumā var tikt definētas plašākas pat tad, ja konkrētie tirdzniecības centri patērētājiem nepiedāvā plašāku preču un pakalpojumu klāstu. Jāņem vērā, ka lielas administratīvās teritorijas robežās, piemēram, Rīgas pilsētā, ir daudzi lokālie tirgi, kas pamatā sakrīt ar noteiktas apkaimes robežām, jo, kā jau iepriekš minēts, tirdzniecības centrs, kas atrodas noteiktā apkaimē, ir ērtāk sasniedzams tur dzīvojošajiem/strādājošajiem patērētājiem, tāpēc tā ģeogrāfiskais tirgus nosakāms šaurāk. Tādējādi noteiktā ģeogrāfiskā teritorijā var tikt noteikti daudzi lokālie tirgi (pilsētas, novadu centri, apkaime u.tml.). Vienlaicīgi ģeogrāfiskā teritorija var būt arī lielāka, ja lokālie tirgi savstarpēji savienojas vai pārklājas, tādējādi aptverot lielāku teritoriju (reģionālā vai nacionālā mērogā)¹⁰. Specializēto pārtikas veikalu interese ir aptvert lokālo patērētāju tirgu un tāpēc tos interesē tās tirdzniecības vietas, kur ir atbilstošs nomas piedāvājums un patērētāju plūsma. Jāņem vērā, ka arī ikdienas patēriņa preču lielveikali tiek stratēģiski izvietoti tā, lai aptvertu lokālos pircējus dažādās pilsētas daļās, tāpēc gan specializētais pārtikas preču veikals, gan ikdienas patēriņa preču lielveikals vēlas aptvert analogisku teritoriju, t.i., noteiktas ģeogrāfiskās teritorijas lokālo pircēju.

Tādējādi ģeogrāfiskais tirgus, vērtējot no piedāvājuma/iznomātāju puses, ir nosakāms Latvijas teritorijas robežās, jo attiecīgs tirdzniecības platību nomas piedāvājums pastāv visās administratīvajās teritorijās. Vērtējot no pieprasījuma/mazumtirgotāja puses, nepieciešamību pēc tirdzniecības platībām mazumtirgotājs pakārto patērētāju iepirkšanās ieradumiem, veidojot savu veikalu tīklu maksimāli plašāku un visās administratīvajās teritorijās. Tādējādi ģeogrāfiskais tirgus var tikt sašaurināts līdz vienai administratīvajai teritorijai vai pat vēl šaurāk, vienlaicīgi jāņem vērā, ka noteikt konkrēto ģeogrāfisko tirgu šaurāku par vienu administratīvo teritoriju šobrīd nav lietderīgi.

Konkurence padome Rimi lēmumā atzina, ka tirdzniecības centrs visvairāk piesaista patērētājus no teritorijām, no kurām šis tirdzniecības centrs ir viegli sasniedzams. Vairākās Eiropas Komisijas lietās¹¹ par viegli sasniedzamu norādīts attālums 10-30 minūšu brauciena ietvaros. Šāda prakse ņemta vērā arī iepriekšējos Konkurences padomes lēmumos, lai noteiktu konkrētās preces tirgus ģeogrāfiskās robežas¹².

Konkurences padome konstatē, ka tirdzniecības centri darbojas šādās ģeogrāfiskās teritorijās:

- 1) SIA „Kurzemes projekts” tirdzniecības centrs Rīgā, Kurzemes prospektā b/n. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 2) SIA „PIEKRASTES CENTRS” tirdzniecības centrs -Valmierā, Stacijas ielā 35. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Valmieras un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 3) P.J. tirdzniecības centrs Līvānos, Līvānu novadā, Preiļu rajonā, Centra laukumā 1a. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs

¹⁰ Kesko/ICA/JV, 15.rindkopa; Rewe/Meinl, 18.rindkopa.

¹¹ Piemēram, COMP/M.3464-Kesko/ICA/JV,

http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m3464_20041115_20310_en.pdf, 15.punkts.

¹² Piemēram, Lieta Nr.1608/10/03.01.-01./12 Par tirgus dalībnieku apvienošanu „Par SIA „Plesko Real Estate” un SIA „Ilga-Sigulda” apvienošanu”.

var piesaistīt patērētājus pamatā no Līvāniem un apkārt esošajiem novadiem.

- 4) V.A. tirdzniecības centrs Rīgā, Lemešu ielā 20. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 5) SIA „Ditton Nams” tirdzniecības centrs Daugavpilī, Raipoles ielā 11. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Daugavpils pilsētas un apkārt esošajiem novadiem.
- 6) SIA „Nobels” tirdzniecības centrs Rīgā, Parādes ielā 4. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 7) SIA „Labības elevators” tirdzniecības centrs Ogrē, Skolas ielā 4. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Ogres un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 8) SIA „Arturs un Jeļena” tirdzniecības centrs Rīgā, Silciema ielā 15. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 9) AS „Mēs Liepājai” tirdzniecības centrs Liepājā, Lielā ielā 13. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Liepājas pilsētas un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 10) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Ludzā, Ludzas rajonā, Stacijas ielā 30. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Ludzas un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 11) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Ludzā, Blaumaņa ielā 5. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Ludzas un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 12) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Kārsavā, Puškina ielā 44. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Kārsavas un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 13) SIA „ELMARKETS” tirdzniecības centrs Viļānos, Raiņa ielā 23/1. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Viļāniem un apkārt tai esošajiem novadiem.
- 14) SIA „Pellston Nami” tirdzniecības centrs Daugavpilī, Rīgas ielā 9. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Daugavpils pilsētas un apkārt esošajiem novadiem.
- 15) Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība tirdzniecības centrs Rīgā, Bruņinieku ielā 29/31. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 16) SIA „LSU” tirdzniecības centrs Rīgā, Dammes ielā 46. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 17) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā Lidoņu ielā 27 k-1. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 18) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Salaspilī, Salaspils nov., Rīgas raj., Rīgas ielā 1. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Salaspils un apkārt esošajiem novadiem.

- 19) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Salaspilī, Salaspils nov., Rīgas raj., Skolas ielā 9. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Salaspils un apkārt esošajiem novadiem.
- 20) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Sarkandaugavas ielā 6a. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 21) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Valdeķu ielā 56. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 22) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Gobas ielā 13. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 23) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Kleistu ielā 9. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 24) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Aleksandra Bieziņa ielā 8. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 25) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Baltāsbaznīcas ielā 42. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 26) SIA „NF Investīcijas” un SIA „Nira fonds” un SIA „Nelda” tirdzniecības centrs Rīgā, A.Čaka ielā 70. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.
- 27) SIA „Prestižs” un A.Z. tirdzniecības centri Rīgā, Dzelzavas ielā 74. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas. Jelgavā Pasta ielā 51/6, Lielā ielā 49, Brīvības bulvārī 1a. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Jelgavas un apkārt esošajiem novadiem.
- 28) SIA „KVA un K” tirdzniecības centrs Baloži, Rīgas ielā 14. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Baložiem un apkārt esošajiem novadiem.
- 29) SIA „11 septembris” tirdzniecības centrs Jūrmalā, Robežu ielā 15A. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Jūrmalas pilsētas un apkārt esošajiem novadiem.
- 30) SIA „Ratiko” tirdzniecības centrs Limbažos, Jaunā ielā 11-1. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Limbažiem un apkārt esošajiem novadiem.
- 31) SIA „Ziemeļlatvija” tirdzniecības centrs Valka, Ausekļa ielā 4. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Valkas un apkārt esošajiem novadiem.

- 32) SIA „Prestižs” un A.Z. tirdzniecības centrs Jelgavā, Dobeles šosejā 7. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Jelgavas un apkārt esošajiem novadiem.
- 33) SIA „ILGA - SIGULDA” tirdzniecības centrs Siguldā, Pulkveža Brieža ielā 2 un Pulkveža Brieža ielā 2A, kā arī Strēlnieku ielā 2. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Siguldas un apkārt esošajiem novadiem.
- 34) SIA „Prestižs” un A.Z. tirdzniecības centrs Jelgavā, Rīgas ielā 57a un 57b. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Jelgavas un apkārt esošajiem novadiem.
- 35) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” tirdzniecības centrs Rīgā, Parādes ielā 5b. Konkurences padomes ieskatā konkrētais tirdzniecības centrs var piesaistīt patērētājus pamatā no Rīgas pilsētas.

Tāpēc, ņemot vērā minēto un balstoties uz iepriekšējo Konkurences padomes iedibināto praksi, kas noteikta ar Rimi¹³ un MAXIMA¹⁴ lēmumu, Konkurences padome secina, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus, kurā darbojas tirdzniecības centri konkrētās Lietas ietvaros, ir nosakāms kā lokāls konkrētās (administratīvās teritorijas/apkaimes) robežās. Tomēr, ņemot vērā tirdzniecības centra lielumu un tā patērētāju aptveršanas teritoriju, ģeogrāfiskā tirgus robežas var tikt noteiktas gan šaurākas, gan plašākas nekā viena administratīvā teritorija katrā tirdzniecības centra gadījumā individuāli.

2.4. Ietekmētais konkrētais tirgus

Ietekmētais konkrētās preces tirgus Lietuvā ir ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgus specializētajos pārtikas veikalos.

Vienlaicīgi Konkurences padome norāda, ka savā iepriekšējā praksē, kas saistīta ar ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecību, ir secinājusi, ka šī tirgus ģeogrāfiskās robežas ir lokālas, jo patērētāji, lai iepirktos, veic ierobežotu attālumu. Turklāt minētais attālums var atšķirties atkarībā no tā, kāda veida iepirkumu patērētājs ir plānojis veikt, t.i., vai ir paredzēts veikt iknedēļas pamatiepirkšanos, t.i., tiek veikti iepirkumi, kas nepieciešami visai nedēļai, vai papildinošā iepirkšanās, t.i., kad tiek iegādātas tikai atsevišķas preces. Papildinošo iepirkšanos ir iespējams veikt salīdzinoši nelielos veikalos, bet nedēļas galveno iepirkšanos cilvēki, kuriem tas ir iespējams, cenšas veikt veikalos, kuriem ir pietiekoši liels sortiments¹⁵. Patērētājiem ir ierobežotas iespējas atrast alternatīvu iepirkšanās vietu, ja patērētājs ir plānojis veikt iknedēļas pamatiepirkšanos, bet ir lielas iespējas atrast alternatīvu iepirkšanās vietu, ja patērētājs plāno veikt papildinošo iepirkšanos. Līdz ar to jāsecina, ka no patērētāju viedokļa liels ikdienas patēriņa preču lielveikals var aizvietot specializēto pārtikas veikalu, bet specializētais pārtikas veikals var aizvietot lielveikalu tikai tajā sortimenta daļā, kas tiem pārklājas.

Konkurences padome, atsaucoties uz savu iepriekšējo praksi vairākās lietās, kurās tika izvērtēti konkurences apstākļi ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecībā,

¹³ http://www.kp.gov.lv/uploaded_files/2011/VE02-20_0804.pdf.

¹⁴ http://www.kp.gov.lv/uploaded_files/2012/VE02-7_2701.pdf

¹⁵ Lieta Nr.1608/10/03.01.-01./12 Par tirgus dalībnieku apvienošanas „Par SIA „Plesko Real Estate” un SIA „Ilga-Sigulda” apvienošanas”.

uzskata, ka ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgus pamatā ir lokāls, t.i., tas tiek aplūkots vienas administratīvās teritorijas ietvaros (pilsētas vai pilsētas daļas, novada), vai arī vienā ģeogrāfiskajā tirgū tiek iekļautas vairākas administratīvās teritorijas, kas no konkrētā veikala patērētājam ir sasniedzamas 10-30 minūšu laikā, braucot ar automašīnu¹⁶. Vērtējot ikdienas mazumtirdzniecības tirgu specializētajos pārtikas veikalos no pieprasījuma/patērētāja puses, ir secināms, ka to nosaka iepirkšanās ieradumi, kas cieši saistīti ar attiecīgo ģeogrāfisko teritoriju, tāpēc no pieprasījuma/ patērētāja puses ģeogrāfiskais tirgus definējams vienas administratīvās teritorijas robežās.

Tāpēc, ņemot vērā minēto, kā ietekmētais tirgus Lietuvā tiek definēts ikdienas patēriņa preču mazumtirdzniecības tirgus vienas administratīvās teritorijas, tās daļas vai vairāku administratīvo teritoriju ietvaros.

3. Normatīvo aktu regulējums

Saskaņā ar Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā iekļauto šī panta ģenerālklausulu „Ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par: (...) 7) darbībām (bezdarbību), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū”.

Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumi Nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” (turpmāk – Noteikumi Nr.797) attiecas uz atsevišķa veida vertikālajām vienošanām, paredzot tām atbrīvojumu. Lietas ietvaros izvērtētie nomas līgumi un tajos ietvertie ierobežojošie punkti neattiecas uz minētajiem noteikumiem, jo konkrētā vienošanās pēc būtības nav vertikāla vienošanās tās tradicionālajā izpratnē.

Noteikumi Nr.797 nosaka, ka par vertikālām vienošanām tiek atzītas tādas vienošanās, kuras noslēguši divi vai vairāki tirgus dalībnieki, no kuriem katrs veic saimniecisko darbību atšķirīgā ražošanas vai izplatīšanas līmenī, un kura attiecas uz vienošanās preču pirkšanas vai pārdošanas noteikumiem. Ņemot vērā, ka konkrētās Lietas ietvaros vienošanās ir par telpu nomu un tā neietver vienošanos par preču pirkšanu vai pārdošanu (neveidojas tradicionālā preces vai pakalpojuma ķēde, t.i., piemēram, prece tiek pirktā un tālāk pārdota)¹⁷, tad šādu vienošanos nevar uzskatīt par tādu vertikālu vienošanos, kas atbilst minētajiem noteikumiem un līdz ar to tajos ietvertajiem atbrīvojumiem, jo tā neatbilst izpratnei par vertikālu vienošanos tās tradicionālajā nozīmē. Konkrētā vienošanās ir tāda vertikālā vienošanās, kura ietekmē horizontālās attiecības starp tirgus dalībniekiem. Klasiskajā izpratnē vertikālajām vienošanām parasti nav tiešas ietekmes uz horizontālajiem tirgiem un tās neietekmē citus konkurentus. Tāpēc konkrētās vienošanās gadījumā ierobežojošā līguma punkta iniciators, t.i., PALINK grupas uzņēmumi, ir uzskatāms par ieinteresēto pusi, kuras rīcības rezultātā vertikālā vienošanās rada sekas horizontālajā tirgū un ietekmē konkurentus. Vienošanās starp PALINK grupas uzņēmumiem un iznomātājiem atbilst Konkurences likuma 1.panta 11.punktam un 11.panta ģenerālklausulai, jo ir noslēgta starp diviem neatkarīgiem tirgus dalībniekiem un šī vienošanās rada nelabvēlīgas sekas

¹⁶ Lieta Nr.1608/10/03.01.-01./12 „Par SIA „Plesko Real Estate” un SIA „Ilga-Sigulda” apvienošanos”.

¹⁷ Sk. Eiropas Komisijas Pamatnostādnes vertikālo ierobežojumu jomā, Oficiālais Vēstnesis C 130, 19.05.2010, 1.lp. 26.punkts.

horizontālajā tirgū un ietekmē konkurentus, līdz ar to uz to ir attiecināmi visi Konkurences likuma 11.pantā noteiktie ierobežojumi.

Konkurences likuma interpretāciju ir nostiprinājis LR Augstākās tiesas Senāts, pieņemot spriedumu¹⁸, kas veido judikatūru attiecībā uz Konkurences likuma 11.panta piemērošanu. Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas piemērošanā ir svarīgi noteikt vienošanās mērķi vai sekas. Tiesību normas prasa, lai aizliegtās vienošanās mērķis būtu vērsts uz konkurences kavēšanu, ierobežošanu vai deformēšanu vai vienošanās sekas izpaustos kā konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietvertā tiesību norma ir tulkojama un piemērojama Konkurences likuma 2.pantā noteiktā šā likuma mērķa sasniegšanas nodrošināšanas gaismā. No Konkurences likuma 11.pantā ietvērto normu konteksta izriet, ka likumdevējs Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-7.punktā ir uzskaitījis tās tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana un kuras tādējādi pašas par sevi ir aizliegtas.

Vienošanās par 11.panta pirmās daļas 1.-7. punktā paredzētajām darbībām ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas, jo šo darbību mērķis objektīvā nozīmē vienmēr ir vērsts pret konkurenci un to sekas parasti ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Konkurences padome norāda, ka Lietuvai ir līdzīgi faktiskie apstākļi, kādi tika konstatēti Rimi lēmumā un Maxima lēmumā. Konstatējot pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktam, šo darbību mērķis jau pats par sevi ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana un tas īpaši nav jāpierāda. PALINK grupas uzņēmumu un iznomātāju noslēgtajos līgumos ietvertais punkts, kas ierobežo iznomātāja tiesības vienpersoniski izlemt par citu platību iznomāšanu tirdzniecības centrā un piešķir PALINK grupas uzņēmumiem tiesības lemt par citu platību iznomāšanu citiem tirgus dalībniekiem, uzskatāms par vienošanos atbilstoši Konkurences likuma 1.panta 11.punktam un atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpuma sastāvam.

Ievērojot, ka PALINK grupa un iznomātāji nav uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē, noslēgtajos līgumos ietvertais punkts ir ierobežojošs ne vien attiecībā pret citiem potenciālajiem nomniekiem, bet arī nepamatoti ierobežo iznomātāja tiesības brīvi pārvaldīt savu uzņēmējdarbību.

Jānorāda, ka arī 2009.gada 4.jūnija EKT Spriedumā lietā C-8/08 ir uzsvērts, ka atšķirību starp „pārkāpumiem, kuru pamatā ir mērķis” un „pārkāpumiem, kuru pamatā ir sekas”, nosaka apstākļi, ka noteiktu veidu vienošanās starp uzņēmumiem jau pēc to rakstura var tikt uzskatītas par konkurencei kaitējošām, tādējādi, konstatējot, ka divi neatkarīgi tirgus dalībnieki vienojās par ierobežojošu nosacījumu ietveršanu līgumā, lai apgrūtinātu cita potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšanu konkrētajā tirgū, ir saskatāms pret konkurenci vērsts mērķis, un līdz ar to nav nepieciešams izskatīt to sekas.

Konkurences padomes ieskatā minētās vienošanās un tajās ietvertie ierobežojošie līguma punkti ir radījuši tādus konkurences apstākļus citiem tirgus dalībniekiem iekļūšanai konkrētajā tirgū, kas neatbilst konkrētā tirgus normāliem apstākļiem.

Tā kā, piemērojot Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktu, nav nepieciešams identificēt konkrētu tirgus dalībnieku, kurš vēlas iekļūt tirgū, tad

¹⁸ LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 29.jūnija spriedums lietā Nr.A42426505, 20.punkts.

pārkāpums izpaužas nevis kā konkrēta tirgus dalībnieka iekļūšanas tirgū faktiskā apgrūtināšana, bet gan vienošanās ar mērķi šādu apgrūtinājumu radīt¹⁹.

4. Lietā iegūtie pierādījumi

4.1. Izvērtējot Lietas apstākļus, Konkurences padome konstatēja, ka ir 23 spēkā esoši un 12 pārtraukti līgumi, kuri satur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes, t.i., par darbībām, (bezdarbībām), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū.

Atbilstoši noteiktajiem kritērijiem, kas minēti šī Lēmuma apakšpunktā 2.2.1. (turpmāk tekstā – Kritēriji), izvērtējot PALINK grupas līgumus, Konkurences padome konstatēja, ka šādos līgumos tika ietverti nosacījumi, kas ierobežo PALINK grupas uzņēmumu (veikalu) konkurentu tirdzniecības platību nomu tirdzniecības centros:

1) SIA „PIEKRASTES CENTRS” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks)
2006.gada 19.jūlijā Rīgā noslēgtais Nomas līgums Nr.04/2006 par īpašumu Stacijas ielā 35, Valmierā. (*)

2) SIA „Ditton Nams” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks).
2005.gada 30.jūnijā Rīgā noslēgtais Nomas līgums par īpašumu Raipoles ielā 11, Daugavpilī. (*)

3) SIA „Labības elevatori” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks).
2005.gada 7.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par īpašumu Skolas ielā 4. Ogre. (*)

4) AS „Mēs Liepājai” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks).
2005.gada 2.novembrī Liepājā noslēgtais Nomas līgums par telpu Lielā ielā 13, Liepājā, Tirdzniecības centrs „Kurzeme”. (*)

5) SIA „Pellston Nami” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks).
2011.gada 16.februārī Rīgā noslēgtais Nedzīvojamo telpu Nomas līgums Nr. N-01-2011 par telpu Rīgas ielā 9, Daugavpils. (*)

6) Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība (iznomātājs) un SIA „PALINK” (nomnieks).
2009.gada 19.jūnijā Rīgā noslēgtais Nedzīvojamo telpu Nomas līgums Nr.1/2009/47 par telpu Bruņinieku ielā 29/31, Rīgā. (*)

7) SIA „LSU” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁰ (Nomnieks).
2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Dammes ielā 46, Rīgā. (*)

8) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²¹ (nomnieks).

¹⁹ Lieta Nr.A42569106, SKA -321/2010, 28.06.2010. lēmums, 18.punkts.

²⁰ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Lidoņu ielā 27 k-1, Rīgā. (*)

9) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²² (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Rīgas ielā 1, Salaspilī, Salaspils nov., Rīgas raj. (*)

10) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²³ (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Skolas ielā 9, Salaspilī, Salaspils nov., Rīgas raj. (*)

11) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁴ (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Sarkandaugavas ielā 6a, Rīgā. (*)

12) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁵ (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Valdeķu ielā 56, Rīgā. (*)

13) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁶ (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Gobas ielā 13, Rīgā. (*)

14) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁷ (Nomnieks).

²¹ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

²² 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

²³ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

²⁴ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

²⁵ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

²⁶ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

²⁷ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Kleistu ielā 9, Rīgā. (*)

15) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁸ (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Aleksandra Bieziņa ielā 8, Rīgā. (*)

16) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”²⁹ (Nomnieks).

2009.gada 27.februārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Baltāsbaznīcas ielā 42, Rīgā. (*)

17) SIA „NF Investīcijas” un SIA „Nira fonds” – kopā saukti (Iznomātājs) un SIA „Nelda” (Nomnieks).

2006.gada 1.februārī Rīgā noslēgtais Neapdzīvojamo telpu Nomas līgums par telpu A.Čaka ielā 70, Rīgā. (*)

18) SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „KVA un K” (Iznomātājs).

2008.gada 28.janvārī, Rīgā noslēgtais Nomas līgums Nr.1/2008 par telpām Rīgas ielā 14, Baloži, Rīgas raj. (*)

19) SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „11 septembris” (Iznomātājs).

2008.gada 28.janvārī, Rīgā noslēgtais Nedzīvojamo telpu nomas līgums Nr.7/2008/46 par telpām Robežu ielā 15A, Jūrmalā. (*)

20) SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „Ziemeļlatvija” (Iznomātājs).

2008.gada 25.augustā, Rīgā noslēgtais Nedzīvojamo telpu nomas līgums Nr.4/2008 par telpām Ausekļa ielā 4, Valka, Valkas raj. (*)

21) SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „Prestižs” un A.Z. (Iznomātājs).

2007.gada 5.aprīlī, Rīgā noslēgtais Nomas līgums Nr.1/2007 par telpu, kas atrodas Dobeles šosejā 7, Jelgavā. (*)

23) SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā” (Iznomātājs) un SIA „OZOLU NAMS”³⁰ (Nomnieks).

2009.gada 27.fabruārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Parādes ielā 5b, Rīgā. (*)

4.2. Konkurences padome papildus konstatēja, ka Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes ir arī šādos PALINK

²⁸ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu

²⁹ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu

³⁰ 2009.gada 27.februārī SIA „PALINK” noslēdza SIA „OZOLU NAMS” (reģ., LR komercreģistrā ar Nr.40003719415) kapitāla daļu pirkuma līgumu.

grupas telpu nomas līgumos, bet vienlaicīgi uz Lietas ierosināšanas brīža zemāk norādītie līgumi nebija spēkā esoši:

- 1) 2006.gada 23.maijā Rīgā noslēgtais Nomas līgums par īpašumu Kurzemes prospektā b/n starp SIA „Kurzemes projekts” (Iznomātājs) un SIA „PALNIK” (Nomnieks);
- 2) 2006.gada 27.janvārī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par īpašumu Centra laukumā 1a, Līvānos, Līvānu novadā, Preiļu rajonā starp P.J. (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 3) 2006.gada 21.jūlijā Rīgā noslēgtais Nomas līgums par īpašumu Lemešu ielā 20, Rīgā starp V.A. (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 4) 2007.gada 21.martā Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpām Parādes ielā 4, Rīgā starp SIA „Nobels” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 5) 2005.gada 10.novembrī Rīgā noslēgtais NEDZĪVOJAMO TELPU SILCIEMA IELĀ 15 starp SIA „Arturs un Jeļena” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 6) 2005.gada 8.decembrī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Stacijas ielā 30, Ludzā, Ludzas rajonā SIA „ELMARKETS” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 7) 2005.gada 8.decembrī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Blaumaņa ielā 5, Ludzā, Ludzas rajonā starp SIA „ELMARKETS” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 8) 2005.gada 8.decembrī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Puškina ielā 44, Kārsavā, Ludzas rajonā starp SIA „ELMARKETS” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 9) 2005.gada 8.decembrī Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpu Raiņa ielā 23/1, Viļānos, Rēzeknes rajonā starp SIA „ELMARKETS” (Iznomātājs) un SIA „PALINK” (Nomnieks);
- 10) 2008.gada 18.augustā, Rīgā noslēgtais Nedzīvojamo telpu nomas līgums par telpām Jaunā ielā 11-1, Limbažos, Limbažu rajonā starp SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „Ratiko” (Iznomātājs);
- 11) 2006.gada 22.decembrī, Rīgā noslēgtais Nomas līgums par telpām Pulkveža Brieža ielā 2, Siguldā un Pulkveža Brieža ielā 2A, Siguldā starp SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „ILGA - SIGULDA” (Iznomātājs);
- 12) 2004.gada 6.decembrī, Rīgā noslēgtais Sadarbības līgums starp SIA „PALINK” (Nomnieks) un SIA „Prestižs” (Iznomātājs), par telpu nomu veikaliem (vai veikalos) „Tako”, Dzelzavas ielā 74, Rīgā; „Arka”, Pasta ielā 51/6, Jelgavā; „Rondo”, Lielā ielā 49, Jelgavā; „Arka”, Brīvības bulvārī 1a, Jelgavā.

4.3. Konkurences padome norāda, ka PALINK grupas līgumos, kas saturēja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes netika konstatēti pierādījumi, ka šie līgumi būtu realizēti, vai vērsti pret citiem iznomātājiem.

4.4. Konkurences padome 09.12.2011. saņēma SIA „PALINK” 2011.gada 9.decembra vēstuli Nr.01-353/2011, kurā norādīts, ka SIA „PALINK” saviem sadarbības partneriem nosūtījis vēstules par nomas līguma noteikumu piemērošanu,

izslēdzot no telpu nomas līgumiem tos punktus, kas saturēja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes.

5. SIA „PALINK” viedoklis

Konkurences padome 2011.gada 9.decembrī saņēma vēstuli Nr.01-353/2011, kurā SIA „PALINK” pauž savu viedokli Lietā un sniedz detalizētu argumentāciju kāpēc PALINK grupas nomas līgumi nevar tikt uzskatīti par *per se* aizliegtiem atbilstoši esošajiem (vietējiem un Eiropas Savienības) konkurences tiesību regulējumam.

SIA „PALINK” izteiktais viedoklis:

„(..)2. PALINK grupas līgumi nevar tikt uzskatīti par per se aizliegtiem atbilstoši esošajam (vietējam un Eiropas) konkurences tiesību regulējumam

No Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas ģenerālklausulas izriet, ka par pārkāpuma esamību var liecināt vienošanās nosacījumu mērķis vai sekas, kuru rezultātā tiek kavēta, ierobežota vai deformēta konkurence konkrētajā tirgū.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 23.panta ceturtās daļas 2.punktu, „Konkurences padome var neierosināt lietu, ja (..) 2) iespējamais pārkāpums ir maznozīmīgs – ar to nav nodarīts vai nevar tikt nodarīts būtisks kaitējums konkurencei”. Interpretējot šo normu kopsakarā ar Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētajiem aizlieguma pārkāpumiem, secināms, ka negatīvai ietekmei (potenciālai – „pēc mērķa” vai reālai – „pēc sekām”) uz konkurenci jābūt būtiskai (ievērojamai), lai tas būtu par pamatu lietas ierosināšanai un attiecīgi – pārkāpuma esamības konstatēšanai. Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietvertie aizliegumi pēc sava satura un būtības atspoguļo Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk tekstā – LESD) 101.panta pirmo daļu³¹. Līdz ar to argumentācija par to, ka PALINK grupas līgumi var tikt atbrīvoti no vienošanās aizlieguma, var atsaukties uz Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Tiesas praksi.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas paziņojumu par maznozīmīgiem nolīgumiem, kas būtiski neierobežo konkurenci saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta 1.punktu (Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta 1.punktu) (de minimis)³² (turpmāk tekstā – „Komisijas Paziņojums”) tirgus dalībnieku vienošanās,

³¹ Turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar iekšējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, un jo īpaši darbības, ar kurām: a) tieši vai netieši nosaka iepirkuma vai pārdošanas cenas, vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus; b) ierobežo vai kontrolē ražošanu, tirgus, tehnikas attīstību vai investīcijas; c) sadala tirgus vai piegādes avotus; d) līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem piemēro atšķirīgus nosacījumus, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus; e) slēdzot līgumus, prasa, lai otra puse uzņemtos papildu saistības, kuras pēc savas būtības vai saskaņā ar nozares praksi nekādi nav saistītas ar attiecīgo līguma priekšmetu (LESD 101.panta pirmā daļa).

³² Eiropas Komisijas paziņojums par maznozīmīgiem nolīgumiem, kas būtiski neierobežo konkurenci saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 81.panta 1.punktu (Līguma par Eiropas Savienības darbību 101.panta 1.punktu) (*de minimis*).

t.sk., ierobežojošie nosacījumi tirdzniecības platības nomas līgumos, nespēj būtiski ietekmēt konkurenci, ja šo tirgus dalībnieku tirgus daļas nepārsniedz noteiktus sliekšņus, kas atšķiras atkarībā no tirdzniecības līmeņiem, kuros tie darbojas. Ja vienošanos slēdz starp uzņēmumiem, kas ir faktiskie vai potenciālie konkurenti kādā no konkrētajiem tirgiem (horizontālā vienošanās), kopējā tirgus daļa, kas ir vienošanās pusēm, nepārsniedz 10% jebkurā konkrētajā tirgū, kuru vienošanās skar³³. Ja vienošanos slēdz starp uzņēmumiem, kas nav faktiskie vai potenciālie konkurenti kādā no šiem tirgiem (starp nekonkurējošām pusēm), tirgus daļa katrai līguma pusei nedrīkst pārsniedz 15% jebkurā konkrētajā tirgū, kuru skar vienošanās³⁴. Paralēlu nolīgumu tīklu kumulatīva tirgus ierobežošanas efekta esamības gadījumā iepriekš minēto tirgus daļu samazina līdz 5%³⁵.

2.2. De minimis doktrīnas piemērošana attiecībā uz PALINK nomas līgumiem

Atbilstoši Komisijas paziņojuma 7.punkta redakcijai³⁶:

„Komisija uzskata, ka nolīgumi starp uzņēmumiem, kas skar tirdzniecību starp dalībvalstīm, ievērojami neietekmē konkurenci 81. panta 1. punkta nozīmē, ja:

a) kopējā tirgus daļa, kas pieder nolīguma pusēm, nepārsniedz 10 % jebkurā attiecīgajā tirgū, kuru nolīgums skar, ja nolīgumu slēdz starp uzņēmumiem, kas ir faktiski vai iespējami konkurenti kādā no šiem tirgiem (nolīgumi starp konkurentiem);

b) tirgus daļa, kas pieder katrai nolīguma pusei, nepārsniedz 15 % jebkurā attiecīgajā tirgū, kuru nolīgums skar, ja nolīgumu slēdz starp uzņēmumiem, kas nav faktiski vai iespējami konkurenti kādā no šiem tirgiem (nolīgumi starp nekonkurējošām pusēm)”.

Tādējādi secināms, ka, lai piemērotu Komisijas paziņojuma atbrīvojumu no vienošanās aizlieguma, ir jāsaprot, vai attiecīgā vienošanās ir noslēgta starp esošajiem/ potenciālajiem konkurentiem vai starp tirgus dalībniekiem, kas nav esošie/ potenciālie konkurenti. Komisija nenorāda arī uz nepieciešamību vērtēt konkrēto tirgu un vienošanās ietekmi uz to, ja vienošanās dalībnieku tirgus daļas nepārsniedz Komisijas paziņojumā norādītos sliekšņus. No minētā izriet, ka normas līgumi var tikt kvalificēti kā „vienošanās starp tirgus dalībniekiem, kas nav faktiski vai iespējami konkurenti tirgos, kurus var potenciāli ietekmēt vienošanās”. Līdz ar to, piemērojot de minimis doktrīnu attiecībā uz SIA „PALINK” nomas līgumiem, būtu jāattiecina 15% sliekšnis.

2.3. Priekšnoteikumi Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto pārkāpumu konstatēšanai

No Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas redakcijas izriet, ka ierobežojošu nosacījumu iekļaušana nomas līgumos pati par sevi nav uzskatāma par

³³ Turpat, 7.punkts a) apakšpunkts.

³⁴ Turpat, 7.punkts b) apakšpunkts.

³⁵ Turpat, 8.punkts.

³⁶ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:02:52001XC1222\(03\):LV:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:08:02:52001XC1222(03):LV:PDF)

Konkurences likuma pārkāpumu; pārkāpuma konstatācijai ir nepieciešams pierādīt, ka ierobežojošie nosacījumi pēc mērķa vai pēc sekām spēj negatīvi ietekmēt konkurenci.

Lai pierādītu negatīvu ietekmi uz konkurenci pēc mērķa, jāvērtē konkrētā nomas līguma nosacījumi, ievērojot šo nosacījumu piemērošanu ekonomiskajā kontekstā, t.i., kādā veidā līguma nosacījumu piemērošana var ietekmēt atsevišķus tirgus dalībniekus un konkurenci konkrētajā tirgū kopumā. Tādējādi līgumslēdzēju pušu subjektīvie mērķi nav ņemami vērā. Tiklīdz var konstatēt, ka līguma nosacījumi pēc savas būtības un ārējās izpausmes ir uzskatāmi par tādiem, kas var ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci konkrētajā tirgū, nav nepieciešamības turpināt nosacījumu analīzi „pēc sekām”³⁷.

Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas praksi par vienošanām, kuras „pēc mērķa” kavē, ierobežo vai deformē konkurenci ir uzskatāmas šādas vienošanās:

- 1) vienošanās starp konkurentiem par cenas fiksēšanu, tirgus sadali, kvotu uzspiešanu vai cita veida vienošanās, kas ierobežo ražošanas vai realizācijas apjomus³⁸ tiek automātiski uzskatītas par tādām, kas pēc sava mērķa būtiski ierobežo, deformē vai kavē konkurenci³⁹.
- 2) vienošanās, kas tiek slēgtas starp nekonkurējošām pusēm, kas pats par sevi jau mazāk liecina par to, ka vienošanās var tikt uzskatīta par konkurenci kavējošu, ierobežojošu vai deformējošu pēc sava mērķa. Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas praksi par vertikālām vienošanām, kas pēc mērķa automātiski ir uzskatāmas par tādām, kas negatīvi ietekmē konkurenci konkrētajā tirgū ir uzskatāmas vienošanās par minimālās tālākpārdošanas cenas noteikšanu⁴⁰ un vienošanās par absolūtas teritoriālās aizsardzības piešķiršanu izplatītājam (jeb ekskluzīva piegādes (izplatīšanas) vienošanās), kas izslēdz paralēlo tirdzniecību⁴¹.

Vērtējot iepriekš minēto Eiropas Savienības Tiesas praksi kopsakarā ar Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas formulējumu, var secināt, ka par konkurenci kavējošām, ierobežojošām vai deformējošām pēc savas būtības (pēc mērķa) varētu būt uzskatāmas Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1., 2. un 3.punktā minētās vienošanās, neatkarīgi no tā, vai vienošanās ir slēgta starp konkurentiem vai starp nekonkurējošām pusēm.

³⁷ Eiropas Kopienas Tiesas lieta Nr.56 un 58/64 *Etablissements Consten SA & Grundig-Verkaufs-GmbH v. Commission*.

³⁸ Eiropas Kopienas Tiesas spriedums lietā Nr.T-374, 375, 384 un 388/94 *European Night Services v. Commission*.

³⁹ Skat. arī A.Jones, B.Sufrin *EC Competition Law. Article 81 (1) and 81 (3). Agreements that restrict competition by object: (i) Horizontal agreements; (ii) Vertical agreements*, pages 223-233.

⁴⁰ Eiropas Kopienas Tiesas spriedums lietā Nr.234/83 *SA Binon & Cie v. SA Agence et Messageries de la Presse*, para 44.

Līdzīgs secinājums izriet no nacionālā konkurences tiesību regulējuma, proti, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.797 „Noteikumi par atsevišķu vertikālo vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” (turpmāk tekstā – „MK noteikumi Nr.797”) normām un Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.798 „Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam” (turpmāk tekstā – „MK noteikumi Nr.798”) normām:

- a) Pirmkārt, no minēto normatīvo aktu nosaukumiem var secināt, ka likumdevējs ir paredzējis atbrīvojumus no vienošanās aizlieguma, kas ir ietverts Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-7.punktā. Līdz ar to nav pamata secinājumam, ka pilnīgi visi Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā ietvertie aizliegumi automātiski ir uzskatāmi par tādiem, kas pēc sava mērķa spēj būtiski kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci.
- b) Otrkārt, ir loģiski secināt, ka, izdodot MK noteikumus nr.797 un 798, kas paredz izņēmumus no kopējā vienošanās aizlieguma principa, likumdevējs tieši gribējis nošķirt tirgus dalībnieku vienošanās, kuras automātiski pēc sava mērķa ir uzskatāmas par aizliegtām, bez nepieciešamības veikt papildu analīzi, no vienošanās, kuras var tikt atbrīvotas no Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-7.punktā noteiktā vienošanās aizlieguma, tālāk vērtējot to ietekmi uz konkurenci pēc sekām.

MK noteikumu Nr.797 8. un 12.punkts skaidri nosaka, kādas vienošanās nevar tikt atbrīvotas no vienošanās aizlieguma, proti, tās ir vienošanās par tālākpārdošanas cenas noteikšanu (8.1.punkts)⁴² un vienošanās par tirgus sadali (8.2.-8.5.punkts, 12.1.-12.3.punkts)⁴³. Tādējādi par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu pēc mērķa var tikt automātiski uzskatītas tirgus dalībnieku (kas nav konkurenti) vienošanās, kas paredzētas Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1. un 3.punktā.

MK noteikumi Nr.798 paredz atbrīvojumu no vienošanās aizlieguma atsevišķām tirgus dalībnieku horizontālajām sadarbības vienošanās. Noteikumi nošķir tirgus dalībnieku horizontālās sadarbības vienošanās⁴⁴ no horizontālās karteļa vienošanās⁴⁵, norādot, ka „horizontālā sadarbības

⁴¹ Eiropas Kopienas Tiesas spriedums lietā Nr.56 un 58/64 *Etablissements Consten SA & Grundig-Verkaufs-GmbH v. Commission*; Eiropas Kopienas Tiesas spriedums lietā Nr.T-168/01 *GlaxoSmithKline Services Unlimited v. Commission*.

⁴² atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.punktam.

⁴³ atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 3.punktam.

⁴⁴ Horizontālā sadarbības vienošanās - vienošanās starp esošiem vai potenciāliem konkurentiem par kopīgu darbību, lai efektīvizētu saimniecisko darbību (MK noteikumu Nr.798 2.1.punkts).

⁴⁵ horizontālā karteļa vienošanās - vienošanās starp konkurentiem, kuras mērķis ir kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci starp tiem, tai skaitā vienošanās par tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkāda veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz

vienošanās tiek pakļauta vienošanās aizliegumam, ja tā tieši vai netieši satur horizontālo karteļa vienošanos (...)"⁴⁶. Tādējādi par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu pēc mērķa var tikt automātiski uzskatītas konkurentu vienošanās, kas paredzētas Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-3. un 5.punktā, ja iespējams konstatēt, ka šīs vienošanās atbilst karteļa vienošanās pazīmēm.

2.4. Ierobežojošu nosacījumu esamības attaisnojums

(...)

SIA „PALINK” uzskata, ka no KP [Rimi] Lēmuma var netieši secināt, ka konkurenci var kavēt, ierobežot un/ vai deformēt tādi iznomātāja un nomnieka sadarbības nosacījumi, kas potenciāli ir vērsti pret mazumtirgotājiem, kam ir vājas pozīcijas tirgū, kā arī pret specializēta tipa veikaliem, tādējādi tiem neļaujot stiprināt savas pozīcijas tirgū un attiecīgi – nodrošināt pietiekamu pretsvaru tirgus līderiem – SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „RIMI Latvia” - un spēku līdzsvaru tirgū. Savukārt ierobežojošie nosacījumi, kas ir ietverti mazumtirgotāju ar vājām tirgus pozīcijām nomas līgumos, un kas tiešā veidā ir vērsti pret tirgus līderiem (SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „RIMI Latvia”), var tikt attaisnoti ar minēto mazumtirgotāju centieniem aizsargāt savas investīcijas un tādējādi nodrošināt sava biznesa attīstību konkrētajā tirgū.

Tāpat teorētiski var nošķirt divu veidu nomas līgumu ierobežojošus nosacījumus, proti:

1) tie, kas vērsti pret mazumtirgotājiem, kam ir vājas pozīcijas tirgū, un pret specializēta tipa veikaliem, tādējādi ierobežojot minēto tirgus dalībnieku attīstību konkrētajā tirgū. Šādu ierobežojošu nosacījumu esamības potenciālās sekas tirgū ir konkurences ierobežošana, kas ir priekšnoteikums Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu pārkāpuma konstatēšanai.

2) tie, kas vērsti pret tirgus līderiem (SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „RIMI Latvia”), lai aizsargātu savas investīcijas un tādējādi nodrošinātu savu attīstību konkrētajā tirgū. Šajā gadījumā ierobežojošie nosacījumi ir uzskatāmi par aizsargmehānismu, kas nodrošina mazumtirgotājam iespēju ilgtermiņā plānot savu darbību tirgū un mazināt zaudējumu un bankrotēšanas riskus.

Nemot vērā to, ka otrās kategorijas nomas līgumu un attiecīgi – tajos ietvertu ierobežojošo nosacījumu mērķis ir preventīvi aizsargāt sevi no teorētiskas ļaunprātīgas uzvedības no tirgus līderu (SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „RIMI Latvia”) puses, secināms, ka šādu aizsardzības mehānismu var izmantot tirgus dalībnieki-

cenām vai realizācijas noteikumiem, vienošanās par ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu, tehniskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontroli, vienošanās par tirgus sadali, ņemot vērā teritoriju, pircējus, piegādātājus vai citus nosacījumus, un vienošanās par piedalīšanos vai nepiedalīšanos konkursos vai izsolēs vai par šīs darbības (bezdarbības) noteikumiem (MK noteikumu Nr.798 2.9.apakšpunkts).

⁴⁶ MK noteikumu Nr.798 6.punkts.

mazumtirgotāji, kam ir vājas pozīcijas tirgū un līdz ar to tie nevar tikt uzskatīti par tirgus līderiem, un kam tādējādi tiks nodrošināta iespēja veidot pretsvaru SIA „MAXIMA Latvija” un SIA „RIMI Latvia”. (..)”

Izvērtējot SIA „PALINK” argumentus, Konkurences padome, pirmkārt, norāda, ka šajā gadījumā tā nepiemēro Līguma par Eiropas Savienība darbību 101.pantu, bet gan Konkurences likuma 11.pantu un minētā panta dispozīcija neietver kā kvalifikācijas pazīmi konstatēt būtisku ietekmi uz konkurenci.

Otrkārt, lai piemērotu Konkurences likuma 11.panta pirmo daļu, ir nepieciešams konstatēt mērķi vai sekas, kas ir vērstas pret konkurenci.

Konkurences padome norāda, ka vienošanās par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 1.-7. punktā paredzētajām darbībām ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas, jo šo darbību mērķis objektīvā nozīmē vienmēr ir vērsts pret konkurenci un to sekas parasti ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Papildus tam Konkurences padome norāda, ka iepriekš divos līdzīgos gadījumos ar līdzīgiem faktiskajiem apstākļiem Konkurences padome vienā no gadījumiem t.i., RIMI bija konstatējusi arī negatīvās sekas. Līdz ar to secināms, ka, konstatējot pārkāpuma tiesiskā sastāva pazīmes, kas atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktam, šo darbību mērķis jau pats par sevi (*per se*) ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana un tas īpaši nav jāpierāda. PALINK grupas uzņēmumu un iznomātāju noslēgtajos līgumos ietvertais punkts, kas ierobežo iznomātāja tiesības vienpersoniski izlemt par citu nomas platību iznomāšanu tirdzniecības centrā un piešķir PALINK grupas uzņēmumiem tiesības lemt par citu platību iznomāšanu citiem tirgus dalībniekiem, Konkurences padomes ieskatā ir uzskatāms par vienošanos atbilstoši Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļa 7.punktā noteiktajam.

Vienlaicīgi norādāms, ka Noteikumi Nr.797 attiecas uz atsevišķa veida vertikālajām vienošanām, paredzot tām atbrīvojumu. Lietas ietvaros izvērtētie nomas līgumi un tajos ietvertie ierobežojošie punkti neattiecas uz minētajiem noteikumiem, jo konkrētā vienošanās pēc būtības nav vertikāla vienošanās tās tradicionālajā izpratnē, t.i., konkrētās Lietas ietvaros vienošanās ir par telpu nomu un tās neietver vienošanos par preču pirkšanu vai pārdošanu – neveidojas tradicionālā preces vai pakalpojuma ķēde, t.i., piemēram, prece tiek pirktā un tālāk pārdota, tad šādu vienošanos nevar uzskatīt par tādu vertikālu vienošanos, kas atbilst minētajiem noteikumiem un līdz ar to tajos ietvertajiem atbrīvojumiem, jo tā neatbilst izpratnei par vertikālu vienošanos tās tradicionālajā nozīmē.

Konkurences padome papildus skaidro, ka, izvērtējot Lietas apstākļus, ņem vērā to, ka visos tirdzniecības centros, kuru telpu nomas līgumi bija spēkā esoši un saturēja Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktos ierobežojumus bez SIA „PALINK” bija arī citi telpu nomnieki. Vienlaikus Konkurences padome norāda, ka, lai izpildītos Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punkta kvalifikācija, ir jākonstatē mērķis vai sekas, kas ir vērstas pret konkurenci. Konkrēto vienošanos gadījumos starp PALINK grupas uzņēmumiem un iznomātājiem izpildās viens kritērijs, t.i., mērķis.

Lietā ir konstatēts, ka konkrētā vienošanās atbilst Konkurences likuma 11.panta ģenerālklausulai, jo ir notikusi vienošanās starp diviem neatkarīgiem tirgus dalībniekiem. Konkrētā vienošanās ir tāda vienošanās, kura ietekmē horizontālās attiecībās starp tirgus dalībniekiem. Klasiskajā izpratnē vertikālajām vienošanām parasti nav tiešas ietekmes uz horizontālajiem tirgiem un tās neietekmē citus

konkurentus. Tāpēc konkrētās vienošanās gadījumā ierobežojošā līguma punkta iniciators, t.i., PALINK grupas uzņēmumi, ir uzskatāmas par ieinteresēto pusi, kuras rīcības rezultātā vertikālā vienošanās rada sekas horizontālajā tirgū un ietekmē konkurentus. Šajā gadījumā vienošanās starp PALINK grupas uzņēmumiem un iznomātājiem atbilst Konkurences likuma 1.panta 11.punktam un 11.panta ģenerālklausulai, t.i., vienošanās ir noslēgta starp diviem neatkarīgiem tirgus dalībniekiem un šī vienošanās rada nelabvēlīgas sekas horizontālajā tirgū un ietekmē konkurentus un līdz ar to uz to attiecas visi Konkurences likumā noteiktie ierobežojumi un konkrētā vienošanās atbilst Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā norādītajam tiesiskajam sastāvam un līdz ar to šādas vienošanās sekas īpaši nav jāpierāda. Papildus norādāms, ka arī 2009.gada 4.jūnija EKT Spriedumā lietā C-8/08 ir uzsvērts, ka atšķirību starp „pārkāpumiem, kuru pamatā ir mērķis” un „pārkāpumiem, kuru pamatā ir sekas”, nosaka apstākļi, ka noteiktu veidu vienošanās starp uzņēmumiem jau pēc to rakstura var tikt uzskatītas par konkurencei kaitējošām, tādējādi, konstatējot, ka divi neatkarīgi tirgus dalībnieki vienojās par ierobežojošu nosacījumu ietveršanu līgumā, lai apgrūtinātu cita potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšanu konkrētajā tirgū, ir saskatāms pret konkurenci vērsti mērķi, un līdz ar to nav nepieciešams izskatīt to sekas.

Konkurences padome ņem vērā, ka SIA „PALINK” nosūtīja sadarbības partneriem vēstules, ar ierosinājumu grozīt esošos līgumus un izslēgt ierobežojošos punktus.

6. Naudas soda aprēķins

6.1. Ņemot vērā Lietā konstatētos faktus, kuru izvērtējums sniegts šajā Lēmumā, PALINK grupa ir pārkāpusi Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteikto vienošanās aizliegumu.

6.2. Lietā Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpums konstatēts tirgus dalībnieku darbībās. Saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta pirmo un otro daļu, ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šī likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu. Naudas sodu tirgus dalībniekiem var uzlikt līdz 5 procentiem no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 250 latu katram.

Lēmumā konstatēto ierobežojošo līguma noteikumu noteikšana ir izdevīga mazumtirgotājam, kas šādā veidā kontrolē un ierobežo konkurentu (arī potenciālo) piekļuvi tirgum un patērētājiem, bet ne iznomātājam, jo šādi līguma noteikumi potenciāli samazina iznomātāja rīcības brīvību nomnieku izvēlē un attiecīgi iespējas iznomāt tirdzniecības centra platības pēc patstāvīgas, neierobežotas izvēles, gūstot maksimālu labumu. Tādējādi šādu noteikumu ietveršanā līgumā iznomātājs nav ieinteresēts, bet ir spiests tos pieņemt, lai noslēgtu līgumu vai nepasliktinātu līguma noteikumus ar PALINK grupas uzņēmumiem.

Ņemot vērā Lēmumā konstatēto un iepriekš minēto, Konkurences padome uzskata par pamatotu nepiemērot naudas sodu iznomātājiem ar kuriem PALINK grupa slēdza telpu nomas līgumus.

6.3. Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt naudas sods jānosaka pietiekami preventīvā līmenī, lai sodītu pārkāpumu izdarījušo personu un atturētu to un citus tirgus dalībniekus no

Konkurences likuma pārkāpumu izdarīšanas. Lai noteiktu naudas soda apmēru, Konkurences padome izvērtēja pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” (turpmāk – Noteikumi Nr.796) kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.

Noteikumu Nr.796 3.punktā noteikts, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas.

Saskaņā ar Lietā konstatēto SIA „PALINK” un SIA „OZOLU NAMS” uzskatāms par vienu tirgus dalībnieku – PALINK grupa, kas slēdza līgumus ar iznomātājiem, kuri ir atsevišķas juridiskās personas un vienošanās ar PALINK grupa slēgušas patstāvīgi, tad arī atbildība par Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā vienošanās aizlieguma pārkāpumu tām nosakāma atsevišķi, ievērojot Konkurences likuma 12.panta otrajā daļā tirgus dalībniekam noteikto naudas soda noteikšanas maksimālo robežu.

Aizliegtas vienošanās pārkāpumu Konkurences padome konstatē ar šo lēmumu, līdz ar to pārkāpumā iesaistīto komercsabiedrību naudas soda apmērs aprēķināms no to pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Ievērojot to, ka līdz lēmuma pieņemšanas brīdim nav pieejams SIA „PALINK” 2011.gada dalībnieku sapulces apstiprinātais finanšu gada pārskats, tad atbilstoši Noteikumu Nr.796 3.punktam naudas soda aprēķināšanai izmantojami iepriekšējā noslēgtā finanšu gada apstiprinātie pārskati, tāpat 2010.gada finanšu pārskats⁴⁷.

SIA „PALINK” neto apgrozījums 2010.gadā, pamatojoties uz gada pārskatu par 2010.gadu, bija Ls 72 970 083.

6.4. Konkurences padome saskaņā ar Noteikumu Nr.796 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

6.4.1. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 14.punktu, nosakot pārkāpuma smaguma pakāpi, ņem vērā:

- Pārkāpuma veidu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 15.punktu: „pēc pārkāpuma veida par vieglu pārkāpumu uzskata aizliegtas vertikālās vienošanās un aizliegtas horizontālās sadarbības vienošanās (..)”.

Lai arī PALINK grupa noslēgtie telpu nomas līgumi, kā konstatēts šī lēmuma 4.1.punktā, neatbilst „vertikālai vienošanai” Noteikumu Nr.797 izpratnē, ievērojot šo vienošanos saturu, raksturu un būtību un ņemot vērā, ka vienošanās nav slēgtas starp konkurentiem, kā rezultātā naudas sods piemērojams saskaņā ar Konkurences likuma 12.panta otro daļu, Konkurences padome uzskata par pamatotu naudas sodu noteikt kā par vieglu pārkāpumu. Noteikumu Nr.796 18.2.apakšpunkts nosaka, ka par vieglu pārkāpumu, kas izpaužas kā aizliegta vertikālā vienošanās, naudas soda apmēru nosaka līdz 0,5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

- Pārkāpuma radītās vai iespējamās sekas. Lietas ietvaros ierobežojošais līguma punkts konstatēts trīsdesmit piecos līgumos, no kuriem uz Lietas ierosināšanas brīdi divdesmit trīs bija spēkā esoši.

⁴⁷ Sk. arī Administratīvās apgabaltiesas 2010.gada 28.jūnija spriedums administratīvajā lietā Nr.A43005309, 7.punkts.

Noslēgto līgumu rezultātā tika ierobežota SIA „PALINK” iznomātāju SIA „Kurzemes Projekts”, SIA „Piekrastes Centrs”, P.J., V.A., SIA „Ditton Nams”, SIA „Nobels”, SIA „Labības elevators”, SIA „Arturs un Jeļena”, MAS „Serviss RC”¹, SIA „ELEMARETS”, SIA „Pellston Nami”, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, SIA „LSU”, SIA „A.F.P. of North America Inc. patstāvīgā sabiedrība Latvijā”, (SIA „NF Investīcijas”, SIA „NIRA fonds” un SIA „Nelda”), SIA „Prestižs” un A.Z., SIA „KVA un K”, SIA „11 septembris”, SIA „Ratiko”, SIA „Ziemeļlatvija”, RKS „PRESTIŽS”, SIA „ILGA - SILGULDA” saimnieciskās darbības brīvība, izvēloties telpu nomniekus, un tiek radītas barjeras specializētajiem pārtikas veikalos, apgrūtinot to iekļūšanu konkrētajā tirgū un līdz ar to kavējot konkurenci. Lietā netika konstatēti pierādījumi, kas apliecina, ka telpu nomas līgumos ietvertie ierobežojumi ir piemēroti.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 16.punktu un tā apakšpunktiem, izvērtējot katru pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem: tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators; pārkāpumā tirgus dalībniekam bijusi aktīva vai pasīva loma. No Lietā esošajiem pierādījumiem secināms, ka PALINK grupa ir pārkāpuma iniciators, ko apstiprina fakts, ka analogiska satura ierobežojumi ietverti dažādos līgumos ar dažādiem iznomātājiem, kas slēgti atšķirīgos laika posmos. SIA „PALINK” ir tieši ieinteresēta konkrēta ierobežojuma ietveršanā telpu nomas līgumos, jo tas novērš konkurenci preču segmentā, kuras konkrētajā tirdzniecības centrā potenciāli varētu realizēt specializētais pārtikas veikals, un līdz ar to arī novērš SIA „PALINK” veikalu ienākumu samazināšanās risku. Papildus Konkurences padome norāda, ka ņem vērā arī faktu, ka SIA „PALINK” pozīcijas tirgū ir vājākas nekā SIA „RIMI Latvia” un SIA „Maxima Latvija”, tādējādi pārkāpuma iespējamās sekas nevarētu būt tik smagas, kā SIA „Maxima Latvija” gadījumā (ja tas būtu iestājušās) vai SIA „RIMI Latvia” gadījumā.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus saistībā ar pārkāpuma smaguma pakāpi, Konkurences padome uzskata par atbilstošu un samērīgu: SIA „PALINK” naudas soda apmēru noteikt 0,025 procentu apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

6.4.2. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.2. apakšpunktu, ņemot vērā pārkāpuma ilgumu, naudas sods par pārkāpumu, kas ilgst vairāk par gadu, bet nepārsniedz piecus gadus, nosakāms līdz 0,5 procentiem. Savukārt saskaņā ar šo noteikumu 19.3.apakšpunktu naudas sods par pārkāpumu, kas ilgst vairāk par pieciem gadiem, nosakāms no 0,5 līdz 1 procentam.

Pārkāpuma ilgums konkrētajā Lietā tiek noteikts, sākot ar pirmo PALINK grupa noslēgto telpu nomas līgumu, kas satur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes un kas ir uzskatāms par pārkāpuma sākuma datumu. No Lietas materiāliem secināms, ka pārkāpuma sākuma datums ir 2004.gada 6.decembris, kad tika noslēgts līgums ar SIA „Prestižs” Konkurences padome ņem vērā, ka SIA „PALINK” pēc savas iniciatīvas līdz Lēmuma pieņemšanai ir pārslēgusi telpu nomu līgumus, kā arī vienojusies ar iznomātājiem par grozījumiem, izslēdzot konkurenci ierobežojošos punktus, kas pārkāpj Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktu un par pārkāpuma izbeigšanas dienu pieņem datumu, kad tika pārtraukts/ grozīts pēdējais no līgumiem. No Lietas materiāliem secināms, ka pārkāpuma beigu datums ir 2011.gada 8.decembris, kad tika noslēgti Nomas līguma grozījumi ar SIA „LSU” .

Tādējādi secināms, ka pārkāpums ilga no 2004.gada 6.decembra līdz 2011.gada 8.decembrim.

Tāpat konstatēts, attiecībā uz līgumiem, ka tie ir izbeigti ātrāk un pašlaik nav spēkā.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus saistībā ar pārkāpuma ilgumu, naudas soda apmērs SIA „PALINK” nosakāms 0,7 procentu apmērā no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

6.5. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 17.punktā noteikto kopējo naudas soda apmēru par vienu pārkāpumu aprēķina, summējot saskaņā ar šo noteikumu 18. un 19.punktu noteiktos naudas sodus.

Tādējādi, ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, kopējais naudas sods: SIA „PALINK” nosakāms 0,725 procentu apmērā (Ls 529 033,10) no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

6.6. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 23.punktu kopējo naudas soda apmēru var samazināt, ja pastāv vismaz viens no 23.1.apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību mīkstinošiem apstākļiem, t.sk.: ja pārkāpums pārtraukts, tiklīdz tirgus dalībnieks saņēmis no Konkurences padomes informāciju par iespējamo Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu (23.1.1.apakšpunkts), ja tirgus dalībnieks brīvprātīgi novērsis pārkāpuma sekas, pirms Konkurences padome pieņēmusi lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu (23.1.2.apakšpunkts), ja tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu konstatēšanā (23.1.3.apakšpunkts), ja tirgus dalībnieks sniedzis pierādījumus, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, faktiski viņš šo vienošanos neīstenoja (23.1.4.apakšpunkts), vai ja tirgus dalībnieks atlīdzinājis zaudējumus, kas radušies no izdarītā pārkāpuma (23.1.5.apakšpunkts).

Konkurences padome konstatē, ka izpildās šādi Noteikumu Nr.796 23.punktā minētie apstākļi: tirgus dalībnieks pēc savas iniciatīvas sniedzis pilnīgu un patiesu informāciju vai pierādījumus, kuriem bijusi būtiska nozīme Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu konstatēšanā, kā arī tirgus dalībnieks sniedzis pierādījumus, ka laikposmā, kad tas bija nelikumīgas vienošanās dalībnieks, faktiski viņš šo vienošanos neīstenoja.

Ņemot vērā minēto Konkurences padome nolemj SIA „PALINK” sodu samazināt un noteikt to Ls 264 516,55 apmērā.

6.7. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 21.punktu kopējo naudas soda apmēru var palielināt, ja pastāv vismaz viens no 21.1.apakšpunktā un 21.2.apakšpunktā uzskaitītajiem atbildību pastiprinošiem apstākļiem, t.i., tirgus dalībnieks tā paša veida pārkāpumu izdarījis atkārtoti, un Konkurences padome to ir konstatējusi un pieņēmusi attiecīgu lēmumu (21.1.1.apakšpunkts); tirgus dalībnieks tieši vai netieši piespiedis citus tirgus dalībniekus veikt darbības, ar kurām tiek pārkāpts Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā minētais aizliegums (21.1.2.apakšpunkts); tirgus dalībnieks kavē izmeklēšanu un slēpj izdarīto pārkāpumu (21.1.3.apakšpunkts) un ja padome konstatē, ka nepieciešams palielināt sodu, lai pārsniegtu ienākumus, kurus tirgus dalībnieks guvis, izdarot Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā vai 13.pantā minēto pārkāpumu (ja nelikumīgi iegūto ienākumu summu ir iespējams novērtēt). Konkurences padome, izvērtējot konkrētās lietas apstākļus, secina, ka PALINK grupa

darbībās nav konstatējami atbildību pastiprinoši apstākļi, atbilstoši Noteikumu Nr.796 21.1.1.-21.1.3.apakšpunktā un 21.2.apakšpunktā noteiktajam.

6.8. Konkurences padome ir tiesīga samazināt naudas soda apmēru, arī ievērojot Noteikumu Nr.796 23.2.apakšpunktu, proti, ja tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījums tirgū, kurā noticis pārkāpums, ir mazāks par 10 procentiem no šā tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. SIA „PALINK” apgrozījums tirdzniecības platību nomas tirgū tirdzniecības centros ir mazāks par 10 procentiem no šo tirgus dalībnieku pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma. Ņemot vērā minēto un ievērojot samērīguma un proporcionalitātes principu, Konkurences padome uzskata, ka ir iespējams samazināt SIA „PALINK” 6.6. punktā noteikto naudas sodu un noteikt to Ls 132 258,28 apmērā.

6.9. Konkurences padome uzskata, ka, ņemot vērā konkrētās Lietas apstākļus, pārkāpuma smagumu un raksturu, labums sabiedrības interesēm var tikt sasniegts ar mazāka naudas soda piemērošanu nekā iepriekš Lēmumā aprēķinātais, vienlaikus sasniedzot sodīšanas mērķi – nodrošinot naudas soda speciālo preventīvo iedarbību un arī vispārējo preventīvo iedarbību. Nosakot galīgo naudas soda apmēru, Konkurences padome uzskata par pamatotu ņemt vērā arī faktu, ka SIA „PALINK” pēc savas iniciatīvas ir pārtraukusi pārkāpumu, veicot grozījumus līgumos ar iznomātājiem, kā arī informatīvo vēstuli iznomātājiem par sev paredzēto tiesību, kas satur Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas aizlieguma pārkāpumu.

Līdz ar to, ņemot vērā lietderīguma un samērīguma apsvērumus, galīgais naudas sods SIA „PALINK” nosakāms Ls 13 000.00 apmērā.

Konkurences padome, ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu, 11.panta pirmās daļas 7.punktu, 12. panta pirmo un otro daļu, Administratīvā procesa likuma 8., 13.pantu, 65.panta trešo daļu un 66.pantu, Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem” 3., 13., 14., 15.punktu un 16.1., 18.2., 19.3., 23.1.3., 23.1.4., 23.2. apakšpunktu

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas 7.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „PALINK” darbībās;

2. Uzlikt SIA „PALINK” naudas sodu Ls 13 000.00 (trīspadsmit tūkstoši lati un 00 santīmi) apmērā. Uzlikto naudas sodu 45 dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (Valsts kasē, reģ.Nr.90000050138, konta Nr. LV78TREL1060001019900, kods TREL1060001019900), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu. Uzlikt SIA „PALINK” pienākumu 10 (desmit) dienu laikā pēc šajā punktā minētā termiņa paziņot Konkurences padomei par uzliktā pienākuma izpildi, iesniedzot normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā apstiprinātu naudas soda maksājumu apliecināša dokumenta kopiju.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja p.i.

Dz.Striks